

Sessió 3:

El paper dels grans a la família

Avis i nets

SEREU AVIS

Quina gran notícia reps el dia que el teu fill o filla comuniquen amb il·lusió als seus pares que esperen un bebè! Amb aquest anunci comença per a aquests pares el primer aprenentatge d'un nou estat: seran avis. Els futurs avis inicien alhora dues experiències vitals: l'expansió de l'amor en el seu cor cap al futur membre de la família i la verificació del fet que estimar comporta sofrir. Efectivament: s'eixampla el camp d'un dels accents de l'amor sentiment, el que fins ara abastava només específicament als fills, i, al mateix temps, comença la preocupació, tenyida amb un vel d'ansietat, sobre la salut de la mare i la del futur bebè. Quan arribi el moment del part i els nous avis contemplin la criatura acabada de néixer, o quan la tenen en braços per primera vegada, l'explosió emocional i afectiva que experimenten és immensa. Aquest moment els assenyala l'inici d'un nou rol familiar. I, com les parelles avui es casen més grans i tenen fills més tard, sovint, amb les excepcions que es donin, l'estatus d'avi coincideix, poc abans o després, amb la jubilació.

UN BENEFICI PER A LA FAMÍLIA

Encara que hi ha moltes circumstàncies i situacions diferents, la majoria dels avis, i més especialment les àvies, cuiden d'una manera o altra dels nets. Segons una enquesta del CIS (Centre de Recerques Sociològiques) set de cada deu dones de més de 65 anys asseguren que cuiden o han cuidat els seus nets. La situació més habitual és que dediquen algunes tardes, particularment després de l'escola, a l'espera que els pares acabin la seva jornada laboral. Però també hi ha àvies i avis que els tenen més temps, sobretot quan estan malalts. O fins els tenen algunes nits per a facilitar el descans o altres obligacions que puguin tenir els seus pares. Qui no recorda amb emoció les tardes o les nits passades a casa dels avis? Aquesta dedicació i servei als nets, a part de la retribució afectiva, acostuma a produir en els avis una gran satisfacció perquè els ajuda a sentir-se més joves i útils, i a més els facilita la superació de les possibles conseqüències negatives de la jubilació. I també representa una segona oportunitat per a corregir errors o omissions comeses en relació amb els fills.

En el marc de la família els avis juguen diversos rols dels quals n'assenyalem quatre. Primerament, l'actuació com a **estabilitzadors**. La seva presència ferma i constant ofereix als nets seguretat en els moments de transició o de crisi. La llar dels avis pot constituir en aquest sentit un lloc de trobada habitual per al contacte i la reunió familiar (Nadal, Reis, aniversaris, vacances, etc.). En segon lloc, actuen com a **protectors de la família**, sobretot en possibles moments de turbulència convivencial (conflictes, separacions, divorcis...). En tercer lloc, exerceixen un **rol d'àrbitres o mediadors** entre pares i fills, sovint alleugerint les tensions intergeneracionals. I, finalment, són els **historiadors de la família**, ja que ajuden els seus membres a relacionar el passat amb el present i així construeixen els vincles que permeten entendre com ha evolucionat el grup familiar. Qui no ha vist la cara embadalida d'un net quan

l'avi o l'àvia li expliquen el que passava o feia la seva mare o el seu pare quan era petit? Aquest rol d'historiador, en una època tan accelerada de canvis en tots els àmbits de la societat –i no sols a escala tecnològica—potser és avui un dels més necessaris per a la maduració dels nets.

EDUCACIÓ EN VALORS

Són molts els valors i les actituds en què els avis –juntament amb els pares i l'escola—eduquen als nets. En destaquem tres: el **respecte**, la **tolerància** i la **solidaritat**. En referència al respecte, els avis eduquen en el coneixement del valor dels altres, especialment dels pares i dels professors. Els pares i els mestres han de ser valorats en positiu i, si alguna cosa no agrada als avis, mai no ho han de manifestar davant dels nets. El respecte s'ha de fer extensiu al medi ambient, els animals i les coses. La tolerància, per part seva, comporta un diàleg amb els nets amb una confiança i intimitat que potser és més difícil que els nets tinguin amb els seus pares. I, en tercer lloc, els avis estan especialment dotats per educar en la solidaritat: per començar, perquè estan més lluny que els pares en la tensió provocada pel treball: perquè tenen experiència viscuda de solidaritats i insolidaritats –i de les seves bones o males conseqüències— que poden servir de testimoniatge; perquè disposen de temps i, finalment (però no com a condició menys important) perquè solen estar disposats a donar-ho tot als nets a canvi de res.

USOS I EXCESSOS

Tothom està d'acord que els avis, si poden i tenen disponibilitat, tenen un paper molt important en l'estructura familiar. No obstant això, han de saber estar en el lloc que els correspon. Citem, doncs, les actituds positives dels “bons avis” i també les negatives. La primera actitud positiva és **l'ajuda i la capacitat de substitució** que aporten als fills col·laborant en les funcions parentals. Això aporta molta seguretat i confiança als nets. La segona, a la qual ja ens hem referit, consisteix a explicar les històries de quan els pares eren petits. També és una bona actitud **ser font de consol** quan el nen està trist i se li fa entendre l'error comès o el motiu de la tristesa. El net, en aquest cas, sol sentir-se emparat. És també molt important, quan sigui convenient, el paper dels avis com a **figures substitutòries** quan falta un dels pares o els dos.

Per la seva part, els avis han d'evitar les **disputes conflictives** entre pares i fills davant dels seus nets. Això provoca en el nen una greu desorientació i el desestabilitza emocionalment. Els avis han d'**eludir la sobreprotecció**. No sempre s'ha de defensar la causa del nen faci el que faci ni s'han d'atendre sempre les seves demandes. Els avis han d'evitar el xantatge afectiu com per exemple quan se li diu al net que si es queda amb tu tindrà un premi que la seva mare o el seu pare no li donarà. I, en últim lloc, s'han d'evitar la gelosia i la competència entre el pare i l'avi o entre la mare i l'àvia, o entre la sogra i la nora, etc. Això provoca en el nen un conflicte de lleialtats amb els familiars adults i li fa concebre una visió poc agradable de la vida familiar.

Finalment, en un altre ordre de coses, els fills han d'evitar sobrecarregar els avis amb un excés de responsabilitat de tal manera que els avis no passin la síndrome “d'avi/àvia estressat/da”. Sovint els avis que passen per aquesta situació no s'atreveixen a dir que estan esgotats i no es queixen per por de crear algun conflicte amb els fills.

LA TRANSMISSIÓ DE LA FE

Els avis actualment tenen un paper rellevant en la cadena de transmissió de la fe als nets. Sovint són els avis els qui ensenyen als nets les oracions i la Història sagrada. Sovint també són els avis els qui, amb l'excusa de Nadal, Rams, Setmana Santa..., amplien els coneixements d'aquestes festes i aprofiten l'ocasió per parlar de Jesús. També aprofiten les nits que els tenen a casa a dormir per ensenyar-los les oracions senzilles, des del “Àngel de la guarda, dolça companyia...” fins al Parnostre. O fins i tot els ensenyen continguts de la religió catòlica a partir d'escenes i dites de la vida de Jesús.

Font: n. 136 dels materials sobre “problemàtica viva”, editats pel Secretariat diocesà de la

pastoral familiar del Bisbat de Barcelona.

Materials complementaris:

Catequesis del papa Francesc sobre els avis:

http://w2.vatican.va/content/francesco/es/audiencias/2015/documentos/papa-francesco_20150311_udienza-generale.html

http://w2.vatican.va/content/francesco/es/audiencias/2015/documentos/papa-francesco_20150304_udienza-generale.html

Bibliografia: PAULINO CASTELLS, *Estimats avis*, Columna, Barcelona, 2010
RAMON CASALS, *L'aventura de ser avis*, Cossetània, Valls, 2019
JESUS BALLAZ, *La música de la fe, que no deje de sonar*, Barcelona, Claret 2019. PAPA FRANCISCO, *Dios es joven*, Planeta 2018.

Preguntes

Us convidem a reflexionar sobre les següents qüestions per a compartir amb el grup:

1. Som conscients de l'ajuda que ens proporcionen els avis en la cura dels nostres fills?
2. Sobrecarreguem de responsabilitat els nostres pares en la cura dels nostres fills?
3. Estem al cas de si se senten estressats?
4. Desautoritzem els pares o avis davant dels nets?
5. Com ajudem a transmetre la fe?